

СВІТОВИЙ ДОСВІД ІНТЕГРОВАНОГО УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Одеський національний політехнічний університет

Анотація. У статті досліджено світовий досвід інтегрованого управління конкурентоспроможності підприємств, визначено основні недоліки і переваги з метою впровадження їх на підприємствах України.

Ключові слова: конкурентоспроможність, управління, інтегроване управління конкурентоспроможністю, світовий досвід.

WORLD EXPERIENCE OF INTEGRATED ENTERPRISE COMPETITIVENESS MANAGEMENT

Abstract: The article examines the world experience of integrated management of enterprise competitiveness, identifies the main disadvantages and advantages in order to implement them in Ukrainian enterprises.

Keywords: competitiveness, management, integrated competitiveness management, world experience.

У сучасних ринкових умовах необхідним є пошук таких організаційно-економічними механізмів управління конкурентоспроможністю підприємства, які б забезпечили ефективний розвиток компанії на внутрішньому ринку та надавали доступ до міжнародних ринків.

За опублікованим Всесвітнім економічним форумом Індексом глобальної конкурентоспроможності 2018-2019 (The Global Competitiveness Index), Україна посіла 85-е місце серед 141 країн світу.

Вже традиційно, рейтинг очолили Швейцарія та Сінгапур. До десятки найконкурентоспроможніших, як і в попередньому дослідженні, увійшли США, Нідерланди, Німеччина, Швеція, Великобританія, Японія, Гонконг та Фінляндія [1].

Швейцарська економіка є відкритою: відкриті ринки, тісні економічні стосунки з іншими країнами у двосторонньому форматі, що значною мірою сприяє розвитку економіки країни. У Швейцарії створені хороші рамкові умови для економічної діяльності, для ведення бізнесу. До цих умов належать:

- система оподаткування, яка добре функціонує;
- конкурентоспроможна фінансова система;
- дуже розгалужений експорт, який не зосереджений на певних секторах;
- стабільні соціальні відносини всередині країни – між роботодавцями та найманими працівниками існує справжнє співробітництво, роботодавці піклуються про своїх робітників, намагаються забезпечити для них найбільш прийнятні умови для праці та життя, тому у нас так мало страйків;
- орієнтація на виробництво високоякісних послуг та інноваційну діяльність;
- політична стабільність [2].

Сінгапур посів друге місце у світовому рейтингу конкурентоспроможності. Компанії в Сінгапурі відомі своєю досконалістю. Все ділове середовище залишається одним із найбільш прозорих та ефективних у світі. Процес відкриття бізнесу простий і не вимагає мінімального капіталу. Економіка продовжувала лідирувати у сфері вищої освіти та ефективності ринку товарів.

Сінгапур посідає перше місце у світі за результатами діяльності державного сектору, при цьому уряд продовжує володіти цим сектором, але постійно відкриває внутрішній ринок для іноземних банків. Економіка Сінгапуру зробила ставку на конкурентоспроможність на світовому ринку. Вітчизняні та іноземні компанії заохочувались, звільнялись від оподаткування та працювали у секторах, які уряд визначив пріоритетними.

У 1970-х роках це були нафтопереробна та легка промисловість, суднобудування, потім електроніка та високі технології. Такі компанії звільняються від мита та податку на прибуток протягом

п'яти років. Результат: Сінгапур сім років поспіль був визнаний найкращою країною у світі для бізнесу. Вони залишили лише 5 податків, один з яких – на прибуток. Доходи оподатковуються поступово – чим вища зарплата чи інший дохід, тим вище податок. Зараз податок становить до 20%, а загальна ставка податку становить 27,1%.

Порівняно з іншими країнами, США підтверджують свій статус найбільш конкурентоспроможної економіки у світі. Ефективність національних ринків, конкурентоспроможність компаній та вражаюча здатність до інновацій у технологіях, заснованих на системі університетів та дослідницьких центрів світового класу, сприяють високій конкурентоспроможності економіки США та американських компаній. Однак деякі слабкі позиції, особливо ті, що пов'язані з макроекономічними дисбалансами, містять не лише загальну конкурентоспроможність країни, але й світову економіку в цілому. Ці небезпечні моменти нещодавно проявились у ланцюжку наслідків розвитку кризи на іпотечному ринку [3].

Для України США є прикладом того, як працює лібералізована економіка. Щоб не втратити свою лідируючу позицію, США заохочують розглянути та запровадити наступні механізми:

- функціонування значної кількості аналітичних центрів (дослідницьких установ) на національному рівні або з окремими галузевими асоціаціями;
- підвищення якості вищої освіти шляхом запрошення іноземних викладачів та студентів;
- впровадження адекватної імміграційної політики щодо кваліфікованих робітників;
- захист прав власності, зокрема інтелектуальної власності;
- збільшення гнучкості ринку праці (наприклад, у США середній працівник змінює місце проживання набагато частіше, ніж в Україні);
- поліпшення функціонування ринку капіталу;
- лібералізація продовольчого ринку;
- впровадження системи моніторингу досягнення якісних та кількісних показників.

У США також діє раціональна система державного регулювання, яка цього не дозволяє. Створення великих бізнес-асоціацій як в Європі чи Японії. Зокрема, застосовуються податкові стимули (подвійне оподаткування), які не дозволяють формувати корпоративні групи. Отже, типова американська компанія є автономною і працює задля задоволення власних інтересів [4].

Слід сказати, що в США контроль за рівнем конкурентоспроможності підприємства здійснюється на всіх етапах життєвого циклу продукту і є не просто контролем, а аналізом. Такий контроль, який зазвичай називають, є організаційною формою розподілу прав та обов'язків між департаментами у зв'язку з забезпеченням конкурентоспроможності підприємства.

Голландські компанії в першу чергу характеризуються якістю своєї продукції та послуг. Згідно з опитуванням керівників провідних компаній Нідерландів, проведеного консалтинговою фірмою Berenschot, більше половини виконавчих директорів у 2016 році заявили, що їхня компанія хоче отримати конкурентну перевагу на ринку, підтримуючи високу якість продукції та послуг [3].

В Японії ситуація з точки зору конкурентоспроможності підприємств зовсім інша. До цього існувала система контролю пірамідальна над компаніями. Після поразки у Другій світовій війні були прийняті стандарти, подібні до стандартів у США. Проте японці винайшли новий механізм контролю: участь у контролі не надається одній компанії, а ділиться на кілька і обмінюється з іншими компаніями. Була створена система перехресного володіння. Це ускладнює ворожі поглинання та робить керівництво більш консервативним та обережним. Однак стагнація, що зберігається з 1990-х років, може призвести до змін у цій системі [4].

Таким чином, конкурентоспроможність японських компаній зумовлена наступними характеристиками систем управління конкурентоспроможністю: орієнтація на виробництво продукції високої якості, ніж інші країни, які бідні сировиною та енергетичними ресурсами, які потрібно імпортувати; висвітлення інтегрованої системи управління всієї діяльності компанії; облік результатів діяльності інших країн – США, Великобританії, Німеччини, Італії та Франції – в системі управління конкурентоспроможності; Завдяки збалансованим та ефективним заходам менеджерів та спеціалістів компанії вони впровадили принципи інтегрованого управління більш успішно, ніж в інших країнах.

На конкурентоспроможність шведських компаній сильно впливає інтенсивність досліджень та розробок у шведському промисловому секторі, який є одним з найвищих у світі. Близько 80% витрат на дослідження у шведській промисловості несе 20 великих промислових груп.

Зараз Швеція є одним із провідних світових постачальників інформаційних технологій (ІТ). Зокрема, швидке зростання компаній у таких секторах, як Інтернет та ІТ, завоювало повагу у всьому

світі. Шведське IT-диво стало можливим завдяки висококонкурентоспроможним компаніям завдяки високопрофесійному рівню персоналу та усталеним традиціям інновацій у галузі комп'ютерів та комунікацій. Податкова політика має великий вплив на управління конкурентоспроможністю шведських компаній. Основними видами податків у Швеції сьогодні є податок на прибуток, податок на майно, ПДВ, акцизи та збори[5].

Аналізуючи західноєвропейський досвід інтегрованого управління конкурентоспроможністю, слід зазначити, що впровадження систем конкурентоспроможності відбувається поетапно. На кожному етапі реалізується конкретна програма, підготовлена групою менеджерів з питань конкурентоспроможності. Вживаються конкретні заходи для підвищення ефективності роботи з метою забезпечення належного рівня конкурентоспроможності

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Офіційний сайт World Economic Forum The Global Competitiveness Report 2016-2017. URL:

<http://www.weforum> (дата звернення: 17.02.2021).

2. Урок економіки від Швейцарії – домашнє завдання для України? URL: <https://dt.ua/finances/urok-ekonomiki-vid-shveycariyi-domashnye-zavdannya-dlya-ukrayini-.html> (дата звернення: 19.02.2021).

3. Аверіхіна Т.В., Адамець Т.П., Андерсон Н.В., Хлобистова Є.В. [та ін.]. Сталій розвиток XXI століття: управління, технології, моделі. Дискусії 2017: колективна монографія. Київ: НТУУ – Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського; Інститут телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України; Вища економіко-гуманітарна школа, 2017. 546с.

4. Аверіхіна Т.В., Захарченко В.І., Ковтуненко К.В., Меркулов М.М. [та ін.]. Теорія конкуренції та практики визначення конкурентоспроможності в умовах безпекоорієнтованого розвитку: монографія. Ізмаїл, Одеса: Фенікс, 2020. 196 с.

5. Податкова система Німеччини, Франції, Швеції та США. URL: <http://referat.repetitor.ua>. (дата звернення: 19.02.2021).

Аверіхіна Тетяна Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародного менеджменту та інновацій, Одеського національного політехнічного університету, Одеса, e-mail: t.v.averihina@mzeid.in

Васильєва Валерія Олександрівна, студентка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, Одеський національний політехнічний університет, Одеса, e-mail: princess.valerial122@gmail.com

Averikhina Tetiana V, – doctor of Philosophy of Department of International Management and Innovation, National Polytechnic Institute of Odessa, e-mail: t.v.averihina@mzeid.in

Vasylieva Valeriia O, student of the first (bachelor's) level of higher education, National Polytechnic Institute of Odessa, e-mail: princess.valerial122@gmail.com